Millî Bir Destan: Ya İstiklal ya Ölüm! — Doğu Cephesi (Kâzım Karabekir ve Gümrü Antlaşması) ve Güney Cephesi Direnişi

İTA.8.3.1. Millî Mücadele Dönemi'nde Doğu Cephesi ve Güney Cephesi'nde meydana gelen gelişmeleri kavrar. · Doğu Cephesi'nde kazanılan başarının siyasi önemini ve Güney Cephesi'nde halkın vatanseverlik duygularıyla yürüttüğü Kuva-yı Milliye direnişini analiz eder.

HATIRLAYALIM

- Doğu'da Kâzım Karabekir'in 15. Kolordusu Ermenileri yendi ve 3 Aralık 1920'de Gümrü Antlaşması imzalandı.
- Gümrü Antlaşması TBMM'nin ilk siyasi başarısıdır; Ermenistan Sevr'i reddedip TBMM'yi tanıyan ilk devlet oldu.
- Güney Cephesi'nde Kuva-yı Milliye (Maraş, Urfa, Antep, Adana) Fransızları yendi; 1921 Ankara Antlaşması imzalandı.

1 EŞLEŞTİRME

Doğu ve Güney cepheleri kahramanlarını ve antlaşmalarını açıklamalarıyla eşleştiriniz.

DOĞU VE GÜNEY CEPHESİ KAHRAMANLARI

Kâzım Karabekir	Sütçü İmam	Ali Saip Bey	Şahin Bey
15. Kolordu · Doğu	Maraş Direnişi	Urfa Savunması	Kilis–Antep Yolu
Gümrü Zaferi (1920)	İlk kurşun ve kıyam	Kuva-yı Milliye	Gazi Antep (1921)

a 1. Kâzım Karabekir Paşa

c 2. Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920)

b 3. Sütçü İmam ve Ali Saip Bey

a) Doğu Cephesi'nde 15. Kolordu ile Ermenileri mağlup eden komutan

b) Maraş ve Urfa'da Fransız işgaline karşı halk direnişini başlatan öncüler

c) TBMM Hükümeti'nin uluslararası alanda imzaladığı ilk siyasi başarı

2 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki Güney Cephesi şehirlerini, kahramanlarını ve verilen unvanları tabloya yazınız.

GÜNEY CEPHESİ ŞEHİRLERİ VE GAZİLİK UNVANLARI

Gazi Antep (1921)	Kahraman Maraş (1973)	Şanlı Urfa (1984)
Şahin Bey · Karayılan	Sütçü İmam · Rıdvan H.	Ali Saip Bey · 12'ler
25 Aralık 1921	12 Şubat 1920	11 Nisan 1920

Savunulan Şehir	Direniş Öncüsü Kahraman	TBMM'nin Verdiği Unvan
Antep Savunması	Şahin Bey ve Karayılan	Gazi (1921)
Maraş Savunması	Sütçü İmam ve Rıdvan Hoca	Kahraman (1973)
Urfa Savunması	Yüzbaşı Ali Saip (Ursavaş) Bey	Şanlı (1984)

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

20 Ekim 1921 Ankara Antlaşması ile Hatay (İskenderun Sancağı) dışında hangi sınırımız büyük ölçüde çizilmiştir?

A Türkiye–Suriye (Güney) sınırı

B Türkiye–Ermenistan (Doğu) sınırı

C Türkiye–Yunanistan (Batı) sınırı

D Türkiye–Irak (Musul) sınırı

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Gümrü Antlaşması (3 Aralık 1920) kartına göre bu antlaşmanın **diplomatik önemi** aşağıdakilerden hangisidir?

GÜMRÜ ANTLAŞMASI (3 ARALIK 1920) VE ÖNEMİ

Askeri Zafer (15. Kolordu)	İlk Siyasi ve Diplomatik Başarı
Kâzım Karabekir Paşa Ermenileri yendi	TBMM'yi ve Misakımillî'yi tanıyan ilk devlet
Sarıkamış, Kars ve Iğdır kurtarıldı	Ermenistan Sevr Antlaşması'nı reddetti

A TBMM'nin ilk antlaşmasıdır ve Ermenistan Sevr'i reddetmiştir.

B Güney sınırımız çizilmiş ve Fransa Anadolu'dan tamamen çekilmiştir.

C İngiltere İstanbul ve Boğazları TBMM yönetimine devretmiştir.

D Batı Cephesi'nde Yunan ordusuna karşı taarruz savaşı sona ermiştir.

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Doğu ve Güney cepheleriyle ilgili ifadeleri Doğru/Yanlış olarak belirleyiniz.

	D	Y
Doğu Cephesi'nde mücadele, Osmanlı'dan kalan düzenli ordu birlikleri (15. Kolordu) ile kazanılmıştır.	☑	☐
Güney Cephesi'nde İngilizler; Maraş, Urfa ve Antep'i petrol bölgesi Musul karşılığında Fransızlara devretmiştir.	☑	☐
Güney Cephesi'nde Fransızlara karşı yalnız TBMM'nin kurduğu düzenli ordu tümenleri savaşmıştır.	☐	☑
Sakarya Zaferi'nden sonra Fransa ile imzalanan 20 Ekim 1921 Ankara Antlaşması ile Güney Cephesi kapanmıştır.	☑	☐

6 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları uygun tarih kavramlarıyla tamamlayınız.

İtilaf · Babası · İttifak · Kuva-yı Milliye

1. Doğu Cephesi'nde kimsesiz kalan binlerce çocuğu koruyup eğiten Kâzım Karabekir'e 'Yetimler ___Babası___' denmiştir.
2. Güney Cephesi'nde Fransızlara karşı vatansever halkın kurduğu ___Kuva-yı Milliye___ birlikleri mücadele etmiştir.
3. Fransa, TBMM'yi tanıyan ilk ___İtilaf___ Devleti olarak 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması'nı imzalamıştır.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

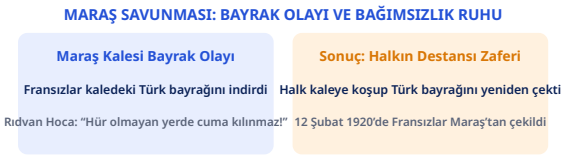
Görseldeki Doğu ve Güney cepheleri karşılaştırmasına göre iki cephe arasındaki en temel **askeri fark** nedir?

- **A** Doğu'da düzenli ordu, Güney'de ise Kuva-yı Milliye savaşmıştır.
- **B** Doğu'da Fransızlarla, Güney'de ise Yunan ordusuyla savaşılmıştır.
- **C** Doğu Cephesi Ankara ile, Güney Cephesi Gümrü ile kapanmıştır.
- **D** Her iki cephede de İtalyanlara karşı deniz savaşı yapılmıştır.

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Maraş Ulu Cami olayında Rıdvan Hoca'nın «Kalesinde bayrağı dalgalanmayan ülkede cuma namazı kılınmaz!» sözü neyi gösterir?

- **A** Bağımsızlık olmadan ibadetlerin özgürce yapılamayacağını
- **B** Maraş halkının Fransız mandasını barışçıl yollarla kabul ettiğini
- **C** Güney Cephesi'nde direniş yerine yalnız diplomasi izlendiğini
- **D** İngiliz birliklerinin Maraş Kalesi'ne Türk bayrağı çektiğini

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

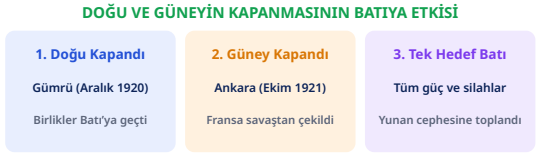
Görseldeki Şahin Bey'in sözünden hareketle Güney Cephesi'ndeki sivil halk direnişinin Millî Mücadele ruhu açısından önemini açıklayınız.

Düzenli ordu olmadan tüm halkın vatan sevgisiyle birleşip işgalcilere 'Ya istiklal ya ölüm!'.

10 KISA CEVAP

Görseldeki bilgiye göre Doğu ve Güney cephelerinin kapanması Batı Cephesi'ni askeri açıdan nasıl etkilemiştir?

Doğu ve Güney'deki birlik ve silahlar Batı Cephesi'ne kaydırılarak Yunan ordusuna karşı güç.

11 SIRALAMA

Millî Mücadele'nin Doğu ve Güney cephelerinde yaşanan gelişmeleri kronolojik sıraya koyunuz.

3. Doğu Cephesi'nde Ermenilerin yenilgiye uğratılarak Gümrü Antlaşması'nın imzalanması (3 Aralık 1920)
1. İngilizlerin Maraş, Urfa ve Antep'i Suriye İtilafnamesi ile Fransızlara devretmesi (Eylül 1919)
4. Sakarya Zaferi sonrası Fransa ile Ankara Antlaşması'nın imzalanması (20 Ekim 1921)
2. Maraş (Şubat 1920) ve Urfa (Nisan 1920) halkının Fransızları şehirlerinden çıkarması

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarından yararlanarak kavramları bulunuz ve TBMM'nin ilk siyasi zaferi olan antlaşma şifresini çözünüz.

TBMM'nin 1921'de Antep şehrine verdiği kahramanlık unvanı	G A Z İ
Kilis-Antep yolunu savunan Şahin Bey'in askerî rütbesi (..... Mehmet Said)	Ü S T E Ğ M E N
Sütçü İmam ve Rıdvan Hoca öncülüğünde kendi kendini kurtaran şehrimiz	M A R A Ş
Maraş Ulu Cami'de bağımsızlık hutbesi okuyan din âlimi (..... Hoca)	R I D V A N
Doğu'da kimsesiz çocukları koruyan Kâzım Karabekir'in babalık ettiği çocuklar (Üksüz/Yetim)	Ü K S Ü Z

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

GÜMRÜ

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.